

УДК 657.64:711.8] (477)

ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ ДІЯЛЬНОСТІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Г. Головчак

Львівський національний університет імені Івана Франка

Сучасні умови розвитку національної економіки та структурна перебудова житлово-комунального господарства зумовлюють велике значення подальшого вдосконалення як системи управління підприємством в цілому, так і її окремої контрольної підсистеми. Необхідно використовувати системний підхід до організації як ефективного зовнішнього контролю, так і системи внутрішнього контролю діяльності житлово-комунальних підприємств України.

Ключові слова: організація, системний підхід, житлово-комунальні підприємства,

Суспільство в цілому та його оточення тією чи іншою мірою організовані. Більш того, всі заплановані й здійснені дії людей, безпосередні й опосередковані результати їх діяльності також відбивають перш за все сутність організації. Появлення організаційної науки почалося не з розробки фундаментальної теорії або її основоположних концепцій, а з таких напрямків, як організація праці, виробництва, управління тощо. Теорія організації як самостійна область знань органічно сформувалась й конструктивно виділилася зі змісту різних наукових напрямків й дисциплін. Разом з тим слід зазначити, що на теперішній час відсутня загально прийнята теорія організації. Головна перешкода полягає в надто обмеженому наборі ознак, притаманних організаційним системам різної природи (технічним, біологічним, соціальним). Стосовно до соціальних систем термін „організація” застосовується у різних аспектах, які відображають досить широкий спектр загальноприйнятих уявлень й застосувань.

По-перше, під організацією можна розуміти штучне об'єднання інституціонального характеру, що займає певне місце в суспільстві й призначено для виконання досить ясно означеної функції. У цьому сенсі організація виступає як соціальний інститут й може відноситися до установ, органів влади, підприємств та їх окремих підрозділів. Отже організація - це соціальна спільність, що поєднує деяку множину індивідів для досягнення загальної мети, які діють на основі певних процедур та правил.

По-друге, організація є найпоширенішим видом цілеспрямованої діяльності людини, що забезпечує ефективне вирішення будь-якої поставленої задачі. Все, що робиться людиною, так чи інакше організується нею або іншими суб'єктами у відношенні до неї. У цьому сенсі організація являє собою певним чином планований та здійснюваний людиною цілеспрямований інтелектуально-матеріальний процес встановлення співвідношень, зв'язків, залежностей, побудови форм і процедур. Таким чином, організація - це сукупність цілеспрямованих процесів або дій, що призводять до утворення необхідних зв'язків.

Саме встановлення кількісних, якісних, часових, просторових й інших зв'язків між окремими складовими і являє собою сутність організації як процесу. Зрозуміло, що основним суб'єктом визначення й встановлення таких зв'язків стає людина, що привносить власні суб'єктивні думки та уявлення.

По-третє, цей термін може означати певну організаційну діяльність, що включає в себе розподіл функцій, налагодження стійких зв'язків, координацію тощо. У такому випадку організація - це процес, пов'язаний зі свідомим впливом на об'єкт, а отже й з наявністю організатора та контингенту суб'єктів, що підлягають організації. У даному сенсі поняття „організація” співпадає з поняттям „управління”, хоча й не вичерпує його.

По-четверте, варто мати на увазі, що в процесі пошуку, нагромадження, побудови й застосування системи наукових знань людина цілеспрямовано досліджує організацію того, що було створено без її участі. Вона визначає й вивчає зовнішні форми, структури, властивості об'єктів навколишнього світу з позицій з'ясування, формалізації й класифікації їхньої організації. З огляду на такий підхід, організація - це будова, взаємозв'язок складових описуваного. За аналогією, поняття організації можна використовувати для відображення внутрішнього устрою системи, представлення її складових у їх взаємозв'язках й взаємозалежностях. Отже організація - внутрішня упорядкованість, узгодженість, взаємодія частин цілого, обумовлені його побудовою.

По-п'яте, використання терміну „організація” пов'язано з необхідністю відображення повсякденних уявлень про форми, структури, послідовності і конструкції будь-яких матеріальних й інтелектуальних, об'єктивних та суб'єктивних процесів та систем. Саме організація асоціюється з основними формами та образами, через які люди повсякденно й безпосередньо сприймають навколишній світ, оцінюють або впливають на нього. У даному разі організація - уявлення про модель процесу або системи.

Усі наведені й розглянуті визначення й приклади прояву організації дозволяють уявити все розмаїття її аспектів. Всі вони тісно взаємопов'язані й створюють своєрідний організаційний цикл [4].

Організаційна діяльність завжди спрямована на упорядкування й поєднання у часі та просторі всіх необхідних складових та забезпечення прояв синергетичного ефекту. Це розуміння й стає основою для забезпечення досягнення оптимального результату функціонування й розвитку системи і контролю.

Визначаючи організацію, можна виділити три основні її ознаки. Визначальною з них буде спрямованість на досягнення цілі, яка може бути досягнута лише за наявності ієрархії та управління. Сутність вираження організації як процесу або системи визначається не стільки формою та її представленням, скільки внутрішнім змістом, що відображає можливості використання й розвитку її потенціалу. Основним проявленням сутності організації є її властивості. Існує безліч класифікацій й варіантів визначення властивостей організації, які найбільш повно розкриті в роботі Г. Р. Латфуліна та А. В. Радченко [5].

Житлово-комунальні підприємства забезпечують утримання та функціонування житлового фонду країни та обслуговують матеріально-побутові потреби населення. Згідно з КВЕДом до них належать підприємства з тепло-, газо-, водопостачання і водовідведення, підприємства з санітарної очистки міст, підприємства з обслуговування житла, готелі, міський електротранспорт, ліфтове господарство, підприємства ритуального обслуговування, вуличне освітлення, дорожньо-мостове господарство[3].

Суттєвим недоліком при вивченні теорії контролю є недостатня розробка його методологічних основ. Це означає, що ревізія є не тільки однією із форм фінансово-господарського контролю, але і його методом, за допомогою якого вирішуються питання перевірки фінансово-господарської діяльності підприємства на підставі облікової і звітної інформації. Останнім часом науковцями нашої держави і, зокрема, професорами Білухою М.Т., Бутинцем Ф.Ф., Гайдуцьким П.І., Кужельним М.М. та іншими розроблено ефективні і обґрунтовані концепції визначення місця фінансово-господарського контролю в системі управління та методологічні основи контролю і ревізії фінансово-господарської діяльності підприємств. Але в більшості випадків фінансово-господарський контроль розглядається як господарський або взагалі контроль. Перший є лише складовою частиною системи фінансово-господарського контролю, який охоплює в основному господарські операції і процеси господарювання. Фінансово-господарський контроль охоплює як економічні відносини, так і процеси, пов'язані з усією системою фінансово-господарської діяльності підприємств із різною формою власності. У процесі організації здійснення фінансово-господарського контролю важливе місце займають прийоми фактичного і документального контролю[6].

Спеціалізація будь-якої області науки безпосередньо пов'язана з чітким визначенням цілей, задач, предмета і методів його дослідження. Слід зазначити, що традиційно контроль визначали як окрему функцію управління зі своїми характерними цілями, принципами й завданнями. Разом з тим, жодна з функцій управління не може бути виконана, якщо не буде забезпечено відповідний доступ інформації до осіб, що їх реалізують. Інформація, яка необхідна для управління підприємством, надто велика за своїм обсягом й надходить з багатьох джерел, що й вимагає першочергової орієнтації організації контролю на потреби системи управління. Контроль розглядають як одну із „загальних” функцій управлінської роботи, як діяльність або процес виконання управлінської роботи, як спосіб додержання людьми або організаціями встановлених стандартів. Отже, функція контролю - сукупність задач управління, рішення яких спрямовано на отримання інформації, яка характеризує стан контрольованих параметрів об'єкту.

Дослідження змісту організації починається з визначення принципів, що відображають об'єктивно утворені й вироблені на практиці положення, які пріоритетне реалізуються в теорії та практиці. У сучасному загальноприйнятому розумінні принцип - це норми, правила, настанови, вимоги, рекомендації, якими користується суб'єкт при формуванні процесу або системи.

Система принципів організації являє собою змістовну структуру й формалізацію здійснення найбільш значущих підходів й моделей організаційних відносин у загальних або специфічних умовах, визначення й реалізацію набору вимог або виконання очікувань функціонування й розвитку.

Принципи організації як теоретичні й практичні моделі керівництва, що використовуються у всіх областях знань й видах діяльності, набувають особливого системоутворюючого значення. Саме вони формують єдину організаційно-методологічну основу побудови дієвої системи контролю на підприємстві. На наш погляд, раціональна організація контролю можлива лише тоді, коли він розглядається як самостійна функція управління, тобто як система спостереження та перевірки процесу функціонування й фактичного стану об'єкта, що управляється, з метою оцінки обґрунтованості й ефективності управлінських рішень й результатів їх виконання, виявлення відхилень від вимог цих рішень, усунення несприятливих явищ тощо. Саме тому контроль розглядається як самостійна функція управління економічною діяльністю, яка не поглинає інші функції, не обслуговує їх як допоміжна функція, а взаємодіє з ними й активно впливає на ефективність їх застосування. Загалом під функцією управління звичайно розуміється сукупність постійно повторюваних однорідних робіт і процедур. А оскільки управління - це система впливу на об'єкт, то всі роботи, процедури й операції, що складають зміст функцій управління, знаходяться в органічному зв'язку і тісній взаємодії.

Висунуті докази на користь самостійності контролю характеризують його однобічно - лише з погляду його важливості в загальному процесі управління. В той же час не стільки значущість, скільки інші, більш істотні риси визначають самостійне місце функції контролю.

По-перше, до таких рис слід віднести специфічність предмета контролю, який відрізняється від предмета бухгалтерського обліку й економічного аналізу. Предмет контролю - це діяльність підприємств відповідно до встановлених законів, норм, правил, рішень та доручень; процеси і явища, розглянуті з погляду можливої їх

невідповідності наміченим цілям, планам та нормам; управлінські рішення, фінансові, господарські операції й процеси, які оцінюються з позицій їх економічної ефективності, законності, вірогідності й доцільності.

По-друге, контроль має власний метод, відмінний від методу бухгалтерського обліку і методу економічного аналізу. Він являє собою комплексне вивчення економічної ефективності, законності, вірогідності і доцільності господарських і фінансових операцій на основі використання облікової, звітної, планової (нормативної) й іншої економічної інформації в сполученні з дослідженням фактичного стану об'єктів контролю. В його основі лежить використання системи способів документального і фактичного контролю, що розкривають його комплексний характер і особливість методу.

Третьою специфічною рисою контролю є можливості попереднього впливу на об'єкт. Здійснення функції контролю має на меті не стільки виявлення відхилень від запланованого стану об'єкта, скільки попередження їх виникнення. Оцінка законності і доцільності господарських операцій на стадії їх зародження дозволяє виявити ті процеси, що суперечать вимогам нормативних документів чи не узгоджуються з цілями діяльності підприємства.

Отже, самостійне значення контролю в управлінні підприємством визначають щонайменше три головні його риси: специфічність предмета, специфічність методу, можливість попереднього впливу на об'єкт. Ці риси являють собою основу для формування принципів та логіки організації контрольного процесу і визначення основних їх відмінностей. Виділимо такі найбільш істотні специфічні принципи, що можуть послужити основою розвитку організаційних форм контролю.

- Принцип системної упорядкованості організації контролю. Складність сукупного виробничого процесу й організаційної структури підприємства вимагає адекватної складності організації контролю,
- Принцип наближення контролю до об'єкта. Організацію контролю потрібно будувати з таким розрахунком, щоб можна було максимально наблизити його до центрів управління. Реалізація цього принципу може передбачати покладання контрольної функції на працівників обліку в умовах його децентралізації; впровадження суспільного контролю; передачу обов'язків з вирішення окремих задач працівникам технічних служб, лінійним і функціональним керівникам.
- Принцип ієрархічності контролю. Сучасне промислове підприємство - складна багаторівнева система. Економічні процеси протікають у всіх сферах його діяльності, у всіх підрозділах. Тому організаційна схема контролю, особливо оперативного, повинна бути багатоступінчастою, тобто передбачати виконання контрольної функції на всіх рівнях - від керівництва до працівників нижчого рівня.
- Принцип делегування повноважень і відповідальності. Реальне використання принципу ієрархічності можливо в умовах передачі генеральною дирекцією певних прав і відповідальності на проміжні рівні управління. Реалізуючи цей принцип, необхідно у внутрішніх нормативних документах визначити права і відповідальність всіх керівників.
- Принцип взаємодії з іншими функціями. Контроль повинен створювати можливості здійснення й удосконалення загального процесу оперативного управління економічними об'єктами як за рахунок чіткого виявлення відхилень від планових завдань, норм, нормативів, так і за допомогою втручання в планування, облік, аналіз з метою встановлення недоліків і порушень, що знижують якість виконання цих функцій, а отже, негативно впливають на процес оперативного управління.
- Принцип наступності контролю в часі. Його реалізація припускає використання результатів попереднього контролю в поточному, а поточного - в заключному. Тобто контроль повинен носити циклічний характер, якщо він організується в часовому аспекті,
- Принцип доцільної взаємодії елементів функції контролю. Для того щоб досягти чіткого виконання задач, що стоять перед оперативним контролем, і поліпшити його зв'язок з іншими функціями управління, потрібно погодити в просторі і часі всі складові контролю, виділені й описані в його класифікаціях.

Зрозуміло, що ефективний контроль потребує відповідної організації. Проектування контрольного процесу слід проводити паралельно з розробкою організаційної структури. З погляду організації, функцію контролю доцільно розглядати, з одного боку, як відособлену частку всієї системи оперативного управління підприємством; з іншого - як цілісну систему контрольних заходів, що складається з взаємозалежних підсистем і елементів. А взагалі, необхідно поєднати ці аспекти та побудувати загальну логіку організації контролю.

У першому випадку логіка розгляду функції контролю має визначати його загальну орієнтацію з позицій інтересів цілісної системи оперативного управління і передбачати проведення структурного аналізу об'єкта контролю: постановку цілей функціонування об'єктів; визначення головних задач контролю; вибір раціональних шляхів взаємодії контролю з іншими функціями. В другому випадку оперативний контроль повинен розглядатися з метою визначення складу його окремих частин і елементів, досягнення їхньої упорядкованості, розкриття механізму вдосконалення всього процесу. Для цього потрібно виконати комплекс розробок, до числа яких належать:

- Структурний аналіз функції контролю. Досить сказати, що функція піддається класифікації за цілою низкою ознак, що мають у сумі безліч основ. Класифікація розкриває основні, найбільш важливі сторони контролю й у цьому своєму значенні служить одним із відправних моментів у рішенні конкретних організаційних задач.
- Досягнення взаємозв'язку елементів функції контролю з економічними об'єктами. Наприклад, потрібно абсолютно чітко визначити режим часу, періодичність, форми і способи контролю матеріальних ресурсів,

ефективні як для стадій їхнього придбання, збереження, використання і реалізації, так і для окремих сфер використання ресурсів – виробництва і надання житлово-комунальних послуг тощо.

– Вибір раціональних форм організації контролю. Необхідно розробити таку модель організації, в якій може бути досягнута ефективна система комунікаційних мереж, що характеризується продуманим розташуванням джерел і одержувачів інформації, її обсягом, технологією передачі тощо.

– Тільки після визначення об'єктів контролю можна розробляти конкретні форми організації контролю, що враховують особливості структури підприємства та його господарської діяльності. Об'єкти оперативного контролю повинні співвідноситися з організаційними центрами відповідальності.

– Організація контролю повинна передбачати можливість існування декількох центрів відповідальності для кожного показника, розташованих як на одному, так і на різних рівнях організаційної структури. Складність оперативного контролю полягає в тому, що він організується на різних рівнях - майстрами, начальниками дільниць, диспетчерами, керівниками відділів, директорами підприємства. Отже, важливе значення має розмежування відповідальності між рівнями і виконавцями за ті чи інші показники діяльності, що здійснюється в одних підрозділах, але формується під впливом інших центрів відповідальності.

– Важливим етапом організації контролю є необхідність виділення координаційних центрів відповідальності для ведення зведеного контролю й упорядкування його організації. Це дозволить пов'язати механізм контролю з окремими частинами об'єкта, здійснити вибір раціональних форм організації, забезпечити досягнення взаємодії окремих елементів функції контролю й в цілому розширити можливості системи.

Координаційні центри доцільно створювати на вищому рівні управління підприємством, де буде вестися оперативний контроль основних сторін його економічної діяльності; перевірятися правильність інформації, створеної в системі оперативного обліку, даватися остаточна оцінка роботи виробничих підрозділів, відділів і служб; здійснюватися оперативний економічний аналіз; коректуватися плани цехів; виконуватися інші міри оперативного регулювання. Таким чином, ефективність всієї системи контролю буде залежати від правильності обґрунтування системи економічних об'єктів, які доцільно ввести у контрольне середовище. При цьому необхідно визначити саме ті групи економічних об'єктів, що характеризують діяльність підприємства, а також відібрати головні з них. Подальша організація контролю буде проходити вже у відповідності з обраними об'єктами.

Контрольний процес, як і будь-який технологічний процес, складається з численних операцій. Контрольна операція - це дія над економічними даними (інформацією), що має на меті дістати різні проміжні та кінцеві (підсумкові) показники, придатні для оцінювання результатів роботи і прийняття управлінських рішень. Сам контрольний процес можна поділити на декілька основних частин, кожна з яких має свої особливості організації та відповідні об'єкти, на які спрямовано організаційну діяльність. Основним об'єктом організації контрольного процесу є номенклатури контролю, під якими розуміють склад (перелік) інформаційних даних, що є в нормативних актах, кошторисах, квотах, планах, і фактично зафіксованих характеристиках господарських фактів та процесів, використовуваних у контрольному процесі для підготовки управлінських рішень. Цей склад залежить від особливостей діяльності конкретного підприємства.

Номенклатури контролю доцільно добирати за такими критеріями: вірогідність та об'єктивність даних і інформації, раціональність використання ресурсів, діяльність осіб, що здійснюють контроль, затрати виробництва, фінансові результати, майновий та правовий статус підприємства. На різних етапах контрольного процесу номенклатури формуються по-різному. Тому при їх виборі звертають увагу на характер оформлення, за яким можна виділити номенклатури первинного, кінцевого та проміжного оформлення.

Контрольні номенклатури дають змогу обґрунтовано вибирати або проектувати носії, формувати контрольні таблиці, визначати обсяги робіт та інші дані для організації контрольної роботи. Від вибору номенклатур підготовчого етапу залежить якість усієї майбутньої роботи. Тому необхідно обмежувати кількість номенклатур найнеобхіднішими даними, використовувати дані багаторазово, максимально спростувати технічні процедури, особливо якщо вони здійснюються вручну. Визначивши контрольні номенклатури, переходять до організації носіїв контрольного процесу, тобто носіїв контрольної інформації, їх склад та зміст визначається проектом здійснення контролю господарської діяльності. Вибір носіїв буде залежати від джерел надходження інформації. Зовнішня номенклатура контрольної інформації та її носії формуються за межами контрольного процесу, і тільки незначна кількість їх створюється безпосередньо у контрольному процесі.

Зовнішні носії контрольної інформації формуються на підставі ознайомлення зі складом документів, що поступають на підприємство, та з'ясування їх відповідності завданню, поставленому перед контролем. Внутрішні носії контрольної інформації, сформовані в процесі контролю, мають форму, яка відповідає конкретності того чи іншого об'єкта контролю, завданням контролю, обраній методиці проведення контролю, їх створюють у вигляді таблиць.

Останнім об'єктом організації контрольного процесу є його технологія. Організація технології контрольного процесу - це створення організаційних передумов для оптимізації виконання контрольних процедур, для чого застосовують різні прийоми, які на кожному етапі контрольного процесу становлять цілий комплекс [3].

Організація контролю не має такої жорсткої регламентації системою нормативних актів, як при організації бухгалтерського обліку. На організацію технології контрольного процесу значно впливають обрані підприємством методи контролю. Найбільш поширеними з них є документальні (інвентаризація, вибіркоче та

суцільне спостереження, експертизи, службове розслідування тощо.) та розрахунково-аналітичні (прийоми економічного аналізу, статистичні, економіко-математичні розрахунки).

Особливістю застосування тих чи інших прийомів контролю в момент виникнення, збирання первинних даних є те, що такий контроль здійснюють безпосередньо учасники господарського факту, оскільки згідно з різними нормативними документами контроль входить у їх посадові обов'язки. Оскільки головним напрямком використання контрольної інформації є прийняття управлінських рішень для регулювання виробничих процесів та інших рішень, то основне завдання організації контрольної інформації полягає в тому, щоб створити її оптимальні канали руху, а потім на основі взаємопов'язаної схеми побудувати один технологічний процес контролю.

Створення раціонального руху потоку інформації в контрольному процесі має ґрунтуватися на заздалегідь визначених принципах, основними з яких є виявлення інформаційних потреб і прийомів для найповнішого задоволення цих потреб, об'єктивність відображення господарських фактів, єдність інформації, здобутої з різних джерел, уникнення дублювання інформації, швидкість одержання інформації тощо.

Перехід України на національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку привів до підвищення вимог до аудиту бухгалтерської звітності. Передбачається, що при викладі загальних результатів перевірки стану внутрішнього контролю в економічного суб'єкта в аудиторський висновок треба включити відповідальність виконавчого органу економічного суб'єкта за організацію і стан внутрішнього контролю; мету і характер розгляду стану внутрішнього контролю при проведенні аудиту; загальну оцінку відповідності системи внутрішнього контролю масштабам і характеру діяльності економічного суб'єкта; опис виявлених у ході аудиту істотних невідповідностей системи внутрішнього контролю масштабам і характеру діяльності економічного суб'єкта.

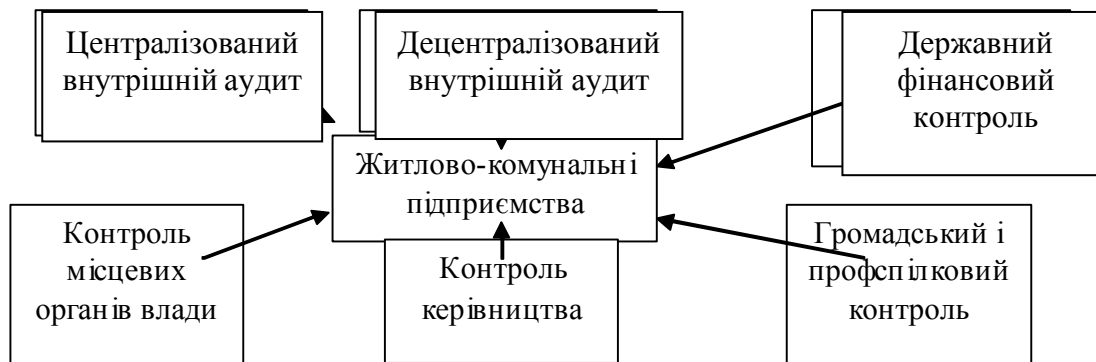
Керівництво житлово-комунального підприємства, розробляючи ефективну систему внутрішнього контролю, повинно забезпечити такі цілі:

- забезпечення надійною інформацією для успішного керівництва підприємством і прийняттям ефективних управлінських рішень;
- забезпечення схоронності активів, документів і реєстрів підприємства. Матеріальні активи підприємства повинні бути захищені надійною системою контролю з метою попередження їхнього розкрадання, використання в неналежних цілях чи випадковому знищенні;
- забезпечення ефективності господарської діяльності з метою запобігання мимовільних витрат у всіх областях господарської діяльності, а також для запобігання неефективного використання всіх інших ресурсів;
- забезпечення відповідності запропонованим обліковим принципам. Система внутрішнього контролю повинна забезпечити необхідний ступінь впевненості в тому, що посадові особи і працівники підприємства відповідають вимогам і правилам, закріпленим внутрішніми документами підприємства: положеннями про відділ, службу, інших підрозділах підприємства; посадовими інструкціями керівників, менеджерів і фахівців підприємства; наказам про облікову політику підприємства;
- забезпечення виконання вимог діючого законодавства при здійсненні фінансово-господарських операцій.

Державний внутрішній фінансовий контроль - це система здійснення внутрішнього контролю, проведення внутрішнього аудиту, інспектування, провадження діяльності з їх гармонізації з метою забезпечення якісного управління ресурсами держави на основі принципів законності, економічності, ефективності, результативності та прозорості. Базовим принципом державного внутрішнього фінансового контролю є чітке розмежування внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту. Внутрішній аудит повинен визначати, яким чином здійснюється внутрішній контроль, включаючи способи попереднього контролю. Внутрішній контроль - інструмент управління, що дає змогу керівництву органу державного сектору перевірити стан виконання завдань органу. Це процес, що здійснюється в самому органі, метою якого є забезпечення впевненості керівництва органу державного сектору щодо досягнення в діяльності органу належного рівня економії, ефективності і результативності відповідно до завдань органу державного сектору; достовірності фінансової, статистичної і управлінської звітності; дотримання встановлених законодавством та керівництвом норм і правил; належного захисту активів від втрат. Отже, внутрішній контроль - це управлінський контроль, метою якого є допомогти керівництву в управлінні і виконанні завдань на постійній основі. Тобто це неодноразова дія, а ряд дій та видів діяльності, що провадиться зазначеними органами на постійній основі, тому внутрішній контроль не повинен розглядатися як окрема система в рамках органу державного сектору. Внутрішній контроль також повинен надавати змогу викладати управлінське судження та виявляти ініціативу з метою підвищення ефективності і результативності діяльності, а також зниження витрат[2].

В Україні відсутній закон про фінансовий контроль, який би визначав базову структуру, суб'єкти та об'єкти контролю. Так само відсутнє загальне законодавче визначення сутності та процедур контролю в системі діяльності органів державного сектору. Разом з цим у вітчизняному правовому полі існує невизначеність щодо трактування понять „зовнішній контроль” і „внутрішній контроль”. Поняття „зовнішній контроль” визначає виключно діяльність вищого органу фінансового контролю в системі державних органів з будь-якого контролю, який є зовнішнім стосовно системи органів виконавчої влади, оскільки зазначений орган не належить до цієї

системи. Усі інші органи державної влади, які здійснюють контрольні функції, належать до системи внутрішнього контролю (рис.1).

Рис.1 Організація системи контролю діяльності житлово-комунальних підприємств

Реформування житлово-комунального господарства призводить до значних методологічних проблем, що робить необхідним і актуальним завдання наукової розробки питань, пов'язаних з удосконаленням методології економічного контролю як однієї з функцій управління.

1. Закон України „Про загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2004-2010 рр” від 24.06.2004р. № 1869-IV.
2. Розпорядження КМУ від 24.05.2005р. №158-р „Про схвалення концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю”.
3. Гура Н.О. Облік у житлово-комунальному господарстві: теорія і практика. К.:Знання, 2006. – с.14.
4. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: Навч.пос. – К.:Знання-Прес, 2003. – с.82.
5. Теорія організації:Учебник для вузів/ Г.Р.Латфулін, А.В.Радченко. – СПб:Питер, 2003. – с.43.
6. Сопко В.В., Завгородній В.П. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. – К.:КНЕУ, 2000. – с.132.

ORGANIZATION SYSTEM OF CONTROL BY ACTIVITY HOUSE-MUNICIPAL ENTERPRICES IN UKRAINE

Н.Holovchak

Ivan Franco National University of L'viv, the Faculty of Economics,

Nowadays development of national economics and structure rebuilding in house-municipal sphere determines acquire great significance perfection as managerial system and control re-system. Necessary to use system approach for organization as effectively outward control, though system inside control of activity house-municipal enterprises of Ukraine.

Key words: organization, system approach, house-municipal enterprises.